

II. A VÁLLALATOK TÍPUSAI, CSOPORTOSÍTÁSUK

Szerző dezs

Vállalkozásgazdaságtan tétel

Vállalkozások

választható

jogi formája

A

vállalkozások választható

jogi formáit – mint

általában a piacgazdaságokban

– nálunk is törvényes

előírások szabályozzák. A

jogi előírások az egyes szervezeti

formák között főképpen a

tulajdonlás

mikéntje szerint tesznek

különbséget. Ez alapján a főbb

csoportok:

-

egyéni

vállalkozás (egyéni

vállalkozásról

szóló tv.)

-

szövetkezet

-

gazdasági

társaság (gazdasági

társaságokról

szóló tv., társasági tv.)

A

felelősség mértéke kapcsolatban

van a kockázatvállalás

mértékével, ezért ezek

lényeges vonásai a

vállalkozásnak:

-

korlátlan felelősség: a

kötelezettségekért teljes

vagyonával felel.

-

korlátozott felelősség:

a cégnél a vagyona

mértékéig felelős

Egyéni

vállalkozás: Az

a vállalkozási forma, amely esetén egy

személy a

tulajdonos, aki korlátlan felelősséget

vállal, és a vállalkozás

nem rendelkezik

önálló jogi

személyiséggel.

-

18 életévét

betöltött személy

-

állandó Magyarországi lakhely
(külföldi is, van lakhatási
engedélye)

-

büntetlen előélet, különben nem
lehet korlátlanul felelős tagja

-

nincs tevékenységi korlát
(kivéve: dohány,
szeszgyártás)

-

többféle tevékenység,
több
telephelyen is

-

előírt a személyes
közreműködés
kötelezettsége

-

nem kell saját személyben
megfelelő képesítéssel rendelkezni

-

alkalmazottak száma sem
korlátozott

-

nagy a kockázat a korlátlan
felelőség miatt

Szövetkezet: a
szövetkezet jogi személy. A szövetkezeti
tag felelősége
korlátozott, a vagyoni
hozzájárulás
befizetésére és az esetleges
pótbefizetésre terjed ki.

-

a minimális induló tőke 3
millió forint (1millió cash, a többi
apport)

-

a vagyoni hozzájárulás a
szövetkezet részjegytőkéje

-

a vagyon meghatározott részét
fel nem oszthatóként el kell
különíteni

-

a közgyűlésen az „egy tag egy
szavazat” elve érvényesül

-

fontos ügyekben a kétharmados
szótöbbségnek kell dönteni

-

megszűnéskor a fel nem osztható
vagyon nem vehető figyelembe, a többi
maradványüzletrészt arányosan
osztják
szét

A
gazdasági társaságok:
állam, jogi személyek, jogi
személyiség nélküli
gazdasági társaságok és
természetes személyek alapíthatnak.

Magyarországon ötféle gazdasági társaság alapítható: közkereseti és a betéti társaság (jogi személy nélkül), korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság és közös vállalat (jogi személyiséggel).

Közkereseti társaság (Kkt.): az egyik legrégebb és legegyszerűbb társasági forma. A tagok korlátlanul és egyetemlegesen felelősek. Korlátlan a felelősségvállalás minden tagra.

-
 vagyoni hozzájárulás mértéke a társasági szerződésben

-
 korlátlan és egyetemleges a felelősség - a társaság ügyeiben a taggyűlés dönt, ahol minden tagnak egy szavazata van

-
 az üzletvezetésre bármely tag jogosult, de erről a társasági szerződésben megállapodnak és az üzletvezetők képviseleti jogot is kapnak

-
 kilépni felmondással lehet (3 hónap, de még 5 évig felel az esetleges tartozás-sokkal, amíg ő benn volt)

-
 megszűnéskor a vagyoni hozzájárulás arányában kell felosztani

-
 megszűnni egyhangú határozattal lehetséges

-
 személyegyesítő társaság

Betéti társaság (Bt.): alapvető jellemzője, hogy a korlátlan és korlátozott felelősség kombinálása. A beltág felelőssége korlátlan a többi beltaggal egyetemlegesen a társaság kötelezettségeiért, de a kültag felelőssége a vagyoni betét mértékéig korlátozott.

(Ha a kültag neve is szerepel a cégnévben, akkor ő is korlátlan.)

-
 nincs előírva induló tőke
 - az

üzletvezetésre
és képviselőre a beltág jogosult, a
kültág csak tőkét fektet a
társaságba, az
irányításban nem vehet részt

-
megszűnéskor elővásárlási
jog
van, ha nem él vele eladhatja

-
a megszűnésről a közgyűlés
határoz

-
50 millió Ft és/vagy 200 fő
felett felügyelőbizottság

-
személyegyesítő
társaság,
mivel általában a tagok a rokoni,
baráti körből verbuválódnak.

-
természetes személy korlátlan
felelősséggel csak egy vállalk. lehet

Korlátolt
felelősségű
társaság (Kft.) : a kft.
Lényegi vonása a
kockázatkorlátozás. Tagjai
ugyanis a társaság
kötelezettségeiért csak a
társaságba befektetett vagyonuk,
a törzsbetétük
mértékéig vonhatók
felelősségre. (A társaság teljes
vagyonával
felel.)

- a
törzstőke
minimum 3 millió Ft (1 millió
készpénz, a többi apport)

-
a nyereség felosztása a
törzsbetétek arányában
történik

-
a legfontosabb ügyekben a
taggyűlés hoz határozatot egysz. többs.

-
az irányítást az ügyvezető
igazgató végzi, aki lehet
kívülálló személy

-
200 fő felett és vagy 50 millió
Ft törzstőke felett felügyelőbizottságot
kell alkalmazni a cégnek

-
az egyszemélyes és korlátolt
felelősségű társaságnál 50
millió Ft felett
könyvvizsgálót is kötelesek
alkalmazni (auditálás –
hitelesítés)

-
a kft. Egyszerre tőkegyesítő

és személyegyesítő
forma is egyben

-

nem lehet a tagokat nyilvánosan
toborozni, szigorú szabályai vannak az
üz-letrészek
átruházásának is

-

a társaság megszűnéséhez a
háromnegyedes szótöbbség kell

-

elővételi jog, akkor adható
külsősnek, ha a többet ígér a
belsősnél

Részvénytársaság:

előre

meghatározott számú és
névértékű

részvé-nyekből álló

alaptőkével ala-kuló

gazdasági társaság,

amelynél a részvényes

felelőssége a társasággal szemben a

részvény

névérték-ének vagy

kibocsátási

értékének

befizetésére terjed ki. A

részvénytár-saság

kötelezettségeiért a

részvényes nem felel. Tőkeegyesítő

szervezeti forma.

-

alaptőke 20 millió Ft, ebből

készpénz minimum 30%, illetve 10

millió Ft, a többi apport ugyanúgy, mint

a

kft.- nél

-

létrejöhet

tervezett kibocsátásával és

részvényjegyzéssel, mikor tervezetet

készítenek, hogy

mikor, hol, mennyiért lehet

megvásá-rolni

-

létrejöhet zártkörű

alakítással

is - a részvény szabadon

forgalmaz-ható,

névérték alatt nem

bocsátható ki - a

részvényes jogosult résztvenni a

közgyűlésen, szavazhat is a

részvényei

arányában (demokratikus jog) - az

osztalék szétosztása

szintén a részvények

arányában - az

irányítást az

igazgatóság végzi (több

tagból áll)

- kötelezően kell

felügyelőbizottságot és

könyvvizsgálót alkalmazni

-

10%+1 szavazati arány: az igazgatóság munkájának kivizsgálása

-

50%+1 szavazat: az igazgatóság tagválasztása és általános kérdések

-

75%+1 szavazati arány: minősített többség, fontos stratégiai kérdések

-

25%+1 szavazat: minősített kisebbség

A

vállalatok csoportosítása végzett tevékenység szerint

1.)

Termelő

vállalat: kitermelő

tevékenységet

folytatók és a

feldolgozó-ipar. Gyárthatnak

félkész termékeket, közbenső

termékeket és

végter-mékeket is.

2.)

Szolgáltató:

a termelés azonnal elfogyasztható,

nem fogható kézzel, nem

raktározható, fontos az emberi

tényező. Ilyen a

karbantartás, javítás,

csoma-golás, tárolás,

pénzügyi és

biztosítási műveletek,

piackutatás, reklám. Vannak olyan

ügyletek is ahol nehéz elválasztani a

terméket és a szolgáltatást.

Méret

szerinti

csoportosítás: 1.) Kisvállalatok

(21-50 fő között) 2.) Közepes

méretű vállalkozás (51-300

fő) 3.) Nagyvállalat (300- fő feletti

alkalmazott) A méret

megállapításához figyelembe

veszik a foglalkoztatottak

számát, az éves forgalom

nagyságát, a mérleg szerinti

nyereséget, az alaptőke

nagyságát.

Működési

terület szerinti

csoportosítás

Ezalatt

földrajzi területet

értünk, ahol a különböző

telephelyek üzemelnek és az

értékesítés folyik.

-

helyi vállalatok: egy adott település vagy néhány utca lakosai igényé-nek ki-elégítése (sarki fűszeres, falusi kocsmá)

-

regionális vállalatok: egy adott régió vagy több megye (EDÁSZ)

-

országos vállalat: az ország egész területén, igen sok településen működik, illetve értékesít (MÁV, Matáv)

-

nemzetközi, multinacionális vállalatok: több országban is tevékenyked-nek, rendelkeznek leányvállalatokkal. (Grundfos, SCI, Tesco)

Vannak

úgynevezett „off-shore” (partmenti) cégek: a vállalat telep-helye más országban van, mint a működési terület. Ennek a lényege az

adómentesítés. Ezen országok

adómentességet, bizonyos politikai biztonságot és fejlett pénzügyi szektort is biztosítanak.

Feltétel:

a cég nem végezhet gazdasági tevékenységet az adott helyszínen.

A világon

több mint 200 off-shore van:

-

teljesen adómentesek (Bahamák, Kajmán-szigetek, Brit-szi-getek)

-

egyezménnyel rendelkező helyszínek (Hollandia, Man-szigete, Ciprus)

-

speciális kedvezmények (Svájc, Luxemburg, Lichtenstein, Hollandia)

Európa

„off-shore” helyszínei:

Andorra, Ciprus, Csatorna-szigetek, Gibraltár, Hollandia, Írország,

Lichtenstein, Luxemburg, Madeira, Man-szigete, Málta,

Monaco, Svájc,

Magyarország (1994. január 1-je óta)

Non-profit

szervezetek:

olyan gazdálkodó szervezetek, amelyek

célja közvetlenül az igények kielégítése és nem a profitszerzés. Vannak állami, részben állami és privát szervezete, önkormányzathoz tartozó.

1.)

Közhasznú társaság

(kht.):

a társadalom közös

szükségleteinek

kielégítése

jöhet létre, és

tevékenysége

nem irányulhat nyereség vagy

vagyonszerzésre. Üzletszerű

gazdasági

tevékenységet is folytathat, de csak a

közhasznú tevékenység

elősegítése

érdekében.

-

a társasági

adótörvény írja

elő, mi közhasznú

tevékenység

-

a nyereség nem

osztható fel, vissza kell forgatni

- nem tartozik

a gazdasági társaságok

közé, mégis az alaptőke

ugyanúgy, mint a kht. nál (3

millió, 1 millió cash)

-

kft. átalakulhat kht.-vá és kht.

is átalakulhat kft.-vé

-

szigorú a tevékenység

ellenőrzése, mindent a taggyűlés hagyhat

jóvá

2.)

Egyesület: a tagok

által önkéntesen létrehozott

szervezet, amely önkormányzattal

működik. Az

egyesület jogi személy, és a

bírósági

nyilvántartásba vételével

jön létre.

-

működési költségeit a

tagdíjból

és az állami

támogatásból fedezi

-

közös cél vagy közös

érdekeik

védelmére alakulnak

3.)

Köztisztviselő:

létrehozását

önálló törvények

rendelik el (kamarai törvény).

Közfunkciót,

hatósági feladatokat is
ellátó szervezet.

-

elsőrendű feladatuk, hogy részt
vegyenek a szakmai képzésben, a
szakmák etikai normarendszerének
kialakításában
és a szakmai követelmények
meg-határozásában

4.)

Közalapítvány: az
országgyűlés, a kormány és
a helyi önkormányzatok
képviselő testületei hoznak
létre közfeladatok ellátása
céljából. A
közalapítványok
tevékenységükkel
közvetlen állami vagy
önkormányzati
kötelezettség-vállalásokat
helyettesítenek.

-

az Állami Számvevőszék is
ellenőrzi őket, minden évben
nyilvános-ságra kell hoznia a
gazdálkodása
legfontosabb adatait

5.)

Alapítvány: csak
tartós és közérdekű
célra létesíthető, javára a
célja
meg-valósításához
szükséges vagyont kell rendelni (Ebből a
szempontból meg kell
különböztetni
zárt és nyitott
alapítványt.) Az alapítvány
jogi személy, és a
bírószági
nyilvántartásba vételével
jön létre.

-

az alapítók nem
befolyásolhatják a vagyon
felhasználását

-

az alapítvány nem tartozik a
társasági adó hatálya
alá, kivéve ha vállalkozási
tevékenységet is folytat

-

alapítványok létrejöhetnek
betegségmegelőző,
gyógyító, tudományos,
kutatási és oktatási
céllal.

.

Pénzügyi
befektető:

-

cél az
osztalék vagy nyereség
elérése,

-
pénztőkét
fektet be,

-
nem
szól bele az operatív
irányításba,

-
ellenőrzi a
menedzsment munkáját

-
az
igazgatóságban és a
felügyelőbizottságban kér 1-2
pozíciót (stratégiai
ellenőrzés)

-
a
vállalat egészébe
kíván befektetni.
Szakmai befektető:

-
a piacra
való betörés stratégiai
cél,

-
nem
pénzbeni hozzájárulás a
jellemző (apport), amely
jelenthet technológiát, goodwillt,
márkanévet,

-
Aktívan
beleszól az operatív
irányításban, gyakran
külföldi menedzsert hoz a szervezet
éleire (operatív ellenőrzés)

-
Csak a
vállalat egyes üzletágai,
gyárai iránt
érdeklődik.

Cash Flow:
likviditási terv a zökkenőmentes
működéshez, folyamatos
fizetőképesség
fenntartására,

-
előrejelzi a
várható kifizetések és
befizetések
nagyságát és időpontjait,

-
ezeket
egymással szembeállítani,

-
mikor nincs
elegendő pénz a kifizetésekre

-
javaslat a
megoldásra

A terv
összeállításánál
figyelembe kelle venni a vevők
fizetési fegyelmét, a fizetési
késedelmeket, a szállítók
számlái
kiegyenlítésének
halasztásait is. A terv szempontjából
csak a számlára való
beérkezésnek van jelentősége.